

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

20 november 2018

WETSVOORSTEL

**houdende herstel van de door de slachtoffers
van daden van terrorisme geleden schade**

(ingediend door
mevrouw Laurette Onkelinx c.s.)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

20 novembre 2018

PROPOSITION DE LOI

**relative à la réparation des dommages subis
par les victimes d'actes terroristes**

(déposée par
Mme Laurette Onkelinx et consorts)

SAMENVATTING

Dit wetsvoorstel strekt tot hervorming van de regeling omtrent het herstel van de schade die de slachtoffers van terroristische aanslagen hebben geleden, overeenkomstig de aanbevelingen van de onderzoekscommissie naar de terroristische aanslagen van 22 maart 2016.

De indieners willen in ons land een regeling uitwerken die, veeleer dan subsidiaire hulp te bieden (waarbij de slachtoffers zich zelf moeten wenden tot de openbare of private instellingen die ermee zijn belast hen te vergoeden), zorgt voor de oprichting van een Fonds dat de slachtoffers heel snel hulp en schadeloosstelling kan toekennen, en waarbij achteraf bij de verzekeringsmaatschappijen wordt gerecupereerd wat die verzekeraars verschuldigd zijn.

RÉSUMÉ

Cette proposition de loi vise à réformer le système d'indemnisation des victimes d'actes terroristes, conformément aux recommandations de la commission d'enquête sur les attentats terroristes du 22 mars 2016.

Elle prévoit dès lors de doter la Belgique d'un système qui, au lieu d'offrir une aide subsidiaire qui contraint la victime à s'adresser elle-même aux organismes publics ou privés chargés de l'indemniser, prévoit la création d'un fonds qui pourra lui allouer, dans les délais les plus brefs, des aides et indemnités, à charge de récupérer ce qui est dû par les compagnies d'assurance.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GO!	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire
Vuye&Wouters	:	Vuye&Wouters

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel.: 02/ 549 81 60
Fax: 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail: publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél.: 02/ 549 81 60
Fax: 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel: publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Na de bespreking van het vraagstuk inzake de hulpverlening aan de terroristeslachtoffers heeft de onderzoekscommissie naar de terroristische aanslagen van 22 maart 2016 een aantal aanbevelingen geformuleerd. Dit wetsvoorstel strekt ertoe de aanbeveling inzake de schadeloosstelling van de slachtoffers van terroristische daden in wetgeving om te zetten¹.

België kreeg lang niet te maken met terroristische aanslagen zoals die werden gepleegd in andere landen (Spanje, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten, Frankrijk of nog Israël). Ons land heeft zich dus niet toegerust met een permanente regeling die vergelijkbaar is met wat in die landen bestaat: een systeem dat gecentraliseerd is, met algemene gelding en met financiering, en dat doorgaans zonder nationaliteits- of verblijfplaatsvereisten toegankelijk is voor de slachtoffers.

De Belgische wetgever heeft vooral aandacht gehad voor de schadeloosstelling door de verzekeringsmaatschappijen van daden van terrorisme (wet van 1 april 2007 betreffende de verzekering tegen schade veroorzaakt door terrorisme).

Er geldt een volledig en permanent systeem bij schade ingevolge een technologisch ongeval (wet van 13 november 2011 betreffende de vergoeding van de lichamelijke en morele schade ingevolge een technologisch ongeval). Die wet reikt oplossingen aan voor diverse pijnpunten die de onderzoekscommissie heeft aangestipt: naast de bepalingen in verband met een minnelijke procedure wordt ook gewerkt met een “Comité van wijzen” en “één enkele expertise”; er wordt tevens voorzien in het optreden van een “Fonds”, *in casu* het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds (artikel 2, 4°), er is een slachtofferlijst (artikel 3, § 2), er geldt subrogatie (artikel 9, § 4), de zaak kan voor een rechter worden gebracht (artikel 10, tweede lid), het schadeloosstellingsfonds dient proactief te handelen (artikel 11), dading is mogelijk (artikel 14, § 4, vierde lid), en tot slot is er financiering door de verzekeringsmaatschappijen (artikel 16). Wel wordt gepreciseerd dat de wet niet van toepassing is op met name schade ingevolge daden van terrorisme.

¹ Parlementair onderzoek belast met het onderzoek naar de omstandigheden die hebben geleid tot de terroristische aanslagen van 22 maart 2016 in de luchthaven Brussel-Nationaal en in het metrostation Maalbeek te Brussel, met inbegrip van de evolutie en de aanpak van de strijd tegen het radicalisme en de terroristische dreiging, Tweede tussentijds en voorlopig verslag over het onderdeel “Hulpverlening”, zie DOC 54 1752/007, blz. 25 en 26.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Dans le cadre de l'examen de la problématique de l'assistance et du secours aux victimes, la commission d'enquête sur les attentats terroristes du 22 mars 2016 a formulé une série de recommandations. La présente proposition de loi vise à traduire dans la législation la recommandation relative à l'indemnisation des dommages subis par les victimes d'actes terroristes¹.

La Belgique n'ayant pas l'expérience d'un douloureux passé terroriste comparable à celui de l'Espagne, du Royaume-Uni, des États-Unis, de la France ou d'Israël, elle ne s'est pas dotée d'un système permanent, comparable à celui de ces États, qui est centralisé, général, financé et ouvert la plupart du temps aux victimes sans exigence de nationalité ou de résidence.

L'attention du législateur belge s'est portée principalement sur l'indemnisation à charge des compagnies d'assurance en cas d'actes terroristes (loi du 1er avril 2007 relative à l'assurance contre les dommages causés par le terrorisme).

Un système complet permanent a été prévu pour les dommages découlant d'un accident technologique (loi du 13 novembre 2011 relative à l'indemnisation des dommages corporels et moraux découlant d'un accident technologique). Il résout plusieurs des problèmes évoqués par la commission d'enquête: outre les dispositions relatives à une procédure amiable, à un “Comité des sages” et à “l'expertise unique”, la loi traite aussi de l'intervention d'un “Fonds”, en l'espèce le Fonds commun de garantie automobile (article 2, 4°), de la liste des victimes (article 3, § 2), de la subrogation (article 9, § 4), du recours devant un juge (article 10, alinéa 2), du rôle proactif que doit jouer le Fonds d'indemnisation (article 11), de la possibilité de transiger (article 14, § 4, alinéa 4), du financement par les compagnies d'assurance (article 16). Mais il prend soin de préciser que sont exclus du champ d'application de la loi, notamment les dommages résultant d'actes terroristes.

¹ Enquête parlementaire chargée d'examiner les circonstances qui ont conduit aux attentats terroristes du 22 mars 2016 dans l'aéroport de Bruxelles-National et dans la station de métro Maelbeek à Bruxelles, y compris l'évolution et la gestion de la lutte contre le radicalisme et la menace terroriste, deuxième rapport intermédiaire sur le volet “assistance et secours”, Doc 54 1752/007, pp. 25-26.

Na de aanslagen van 22 maart 2016 keek België tegen een wettelijk vacuüm aan, daar geen enkel systeem de hulp aan slachtoffers van daden van terrorisme alomvattend behandelt.

Gelet op die vaststellingen heeft de onderzoekscommissie aanbevolen “dat België voor de toekomst een systeem uitwerkt dat – in plaats van subsidiaire hulp te bieden, waardoor het slachtoffer zich zelf moet wenden tot de openbare of private instellingen die ermee zijn belast hem/haar te vergoeden – zorgt voor de oprichting van een fonds dat het slachtoffer binnen de kortst mogelijke tijd hulp en schadevergoeding kan toekennen, en waarbij achteraf bij de verzekeringsmaatschappijen wordt gerecupereerd wat zij verschuldigd zijn.”

De onderzoekscommissie heeft daaraan toegevoegd dat “de dramatische situatie waarin de slachtoffers van een aanslag plots verkeren in de periode daarna, vereist dat zij worden geholpen door een systeem dat niet overhaast mag worden ingesteld.”

Op 9 mei 2018 heeft professor Paul Martens, deskundige bij diezelfde onderzoekscommissie en bij de daaraan verbonden opvolgingscommissie, een ontwerp tekst voorgesteld waarin aan deze aanbevelingen gevolg wordt gegeven.

De indieners van dit wetsvoorstel verzoeken de Kamer van volksvertegenwoordigers zich snel over deze tekst uit te spreken, teneinde die aan te nemen.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel bepaalt dat het wetsvoorstel een aangelegenheid regelt als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

In de wet moet “daad van terrorisme” duidelijk worden gedefinieerd. Artikel 2 van de wet van 18 juli 2017 betreffende de oprichting van het statuut van nationale solidariteit definieert die daad als “een daad van terrorisme bedoeld in artikel 42*bis* van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen en zijn uitvoeringsbesluiten”. Dat artikel stelt dat de Koning “bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad [overgaat] tot de erkenning van daden als daden van terrorisme”. Een dergelijk wetgevend optreden is niet deugdelijk; de afdeling Wetgeving van de Raad van State heeft immers herhaaldelijk gewezen op de tekortkomingen van wetgeving “via verwijzing”.

La Belgique se trouvait donc, au lendemain du 22 mars 2016, en présence d’un vide législatif: aucun système ne traitant globalement de l’aide aux victimes d’actes de terrorisme.

Eu égard à ces constatations, la commission d’enquête a recommandé “que, pour l’avenir, la Belgique se dote d’un système qui, au lieu d’offrir une aide subsidiaire qui contraint la victime à s’adresser elle-même aux organismes publics ou privés chargés de l’indemniser, prévoit la création d’un fonds qui pourra lui allouer, dans les délais les plus brefs, des aides et indemnités, à charge de récupérer ce qui est dû par les compagnies d’assurance”.

La commission d’enquête a ajouté que “la situation dramatique dans laquelle se trouvent les victimes au lendemain d’un attentat exige qu’elles soient aidées par un système qui ne peut s’improviser dans l’urgence”.

Le 9 mai 2018, le professeur Paul Martens, expert auprès de la commission d’enquête et auprès de la commission de suivi “attentats terroristes”, a présenté un projet de texte mettant en œuvre cette recommandation.

Les auteurs de la présente proposition de loi demandent dès lors que la Chambre des représentants statue rapidement sur ce texte afin de l’adopter.

COMMENTAIRES DES ARTICLES

Article 1er

Cet article précise que la proposition de loi règle une matière visée à l’article 74 de la Constitution.

Art. 2

Il est indispensable de donner, dans la loi, une définition claire de l’acte de terrorisme. L’article 2 de la loi du 18 juillet 2017 relative à la création du statut de solidarité nationale le définit comme “un acte de terrorisme visé à l’article 42*bis* de la loi du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres et ses arrêtés d’exécution”. Selon cet article, “Le Roi procède par un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres à la reconnaissance d’actes en tant qu’actes de terrorisme”. Cette manière de légiférer n’est pas à recommander. La section de législation du Conseil d’État a souvent dénoncé les défauts d’une législation “par référence”.

Voorts verleent artikel 42*bis* de Koning de totale bevoegdheid voor het definiëren van de “daad van terrorisme”. In de parlementaire voorbereiding van de wet van 1 april 2007 betreffende de verzekering tegen schade veroorzaakt door terrorisme heeft de afdeling Wetgeving kritiek geuit op de al te ruime bevoegdheden aan de Koning om essentiële elementen van de wet te bepalen (DOC 51 2848/001, blz. 34 en 35). De Koning machtigen een daad van terrorisme te “erkennen” levert geen probleem op, maar er moet wel een definitie worden gehanteerd waarvan de essentiële elementen in de wet zijn opgenomen.

Momenteel bestaan meerdere definities van “daad van terrorisme”: een ervan staat in artikel 137 van het Strafwetboek, een andere in artikel 2 van de wet van 1 april 2007 betreffende de verzekering tegen schade veroorzaakt door terrorisme, nog een andere in artikel 55*quater* van de Waalse Codex van successierechten. Tot slot bevat ook artikel 421-1 van de Franse *Code pénal* een definitie ter zake, en die diende als uitgangspunt.

Er werd een verduidelijking aan toegevoegd die nuttig kan zijn, met name dat de schade het gevolg moet zijn van een aanslag die in België werd gepleegd. Zo hebben Duitse slachtoffers van een aanslag in Tunesië schadevergoeding gevraagd van het Franse FGTI (het Franse garantiefonds voor terreurslachtoffers), omdat de aanslag in Frankrijk was “beraamd”; met betrekking tot die feiten had het Parijse hof van assisen immers veroordelingen uitgesproken. De Franse *Cour de cassation* heeft die eis van de Duitse slachtoffers verworpen, met als argument dat de plaats waar de daden worden gepleegd “*est celui où survient l’atteinte à la personne de la victime*” (Cass. fr., 5 septembre 2013).

Het kan voor latere feiten dienstig zijn dat bij de schaderegeling de voorbereiding van aanslagen niet in aanmerking wordt genomen. De advocate van een slachtoffer van de aanslag in de Bataclan (in Parijs) heeft België aangeklaagd bij het Europees Hof voor de rechten van de mens, waarbij ze aanvoert dat de gemeentelijke overheid van Molenbeek de zaken in die gemeente om electorale redenen op hun beloop had gelaten.

Art. 3

Dit artikel geeft het doel van dit wetsvoorstel aan. Het gaat om de vergoeding, overeenkomstig de hierna toegelichte voorwaarden, van de schade die de slachtoffers en hun rechthebbenden hebben geleden als gevolg van lichamelijke letsels of psychische stoornissen, wanneer bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad

Ensuite, l’article 42*bis* délègue au Roi la totalité du pouvoir de définir l’acte de terrorisme. Dans les travaux préparatoires de la loi du 1er avril 2007 relative à l’assurance des dommages causés par le terrorisme, la section de législation a critiqué des délégations trop larges données au Roi pour définir des éléments essentiels de la loi (DOC 51 2848/001, pp. 34 et 35). Qu’un pouvoir lui soit donné pour “reconnaître” un acte de terrorisme est admissible, à condition qu’il fasse application d’une définition dont les éléments essentiels sont dans la loi.

Il existe actuellement plusieurs définitions de l’acte terroriste. On en trouve une à l’article 137 du Code pénal, une autre à l’article 2 de la loi du 1er avril 2007 relative à l’assurance contre les dommages causés par le terrorisme, une autre à l’article 55*quater* du Code wallon des droits de succession, une autre à l’article 421-1 du Code pénal français. C’est de cette dernière définition qu’on s’est inspiré.

On y a ajouté une précision qui peut être utile en soulignant que les dommages doivent provenir d’un attentat qui s’est produit en Belgique. En France, des victimes allemandes d’un attentat perpétré en Tunisie ont demandé au FGTI français de les indemniser parce que l’attentat avait été “préparé” en France, ce qui ressortait de condamnations prononcées par la Cour d’assises de Paris. La Cour de cassation française a rejeté la demande des victimes allemandes au motif que le lieu de commission des actes “est celui où survient l’atteinte à la personne de la victime” (Cass. fr., 5 septembre 2013).

L’exclusion des actes préparatoires pourra être utile à l’avenir. On sait que l’avocate d’une victime du Bataclan a déposé à la Cour européenne des droits de l’homme un recours contre la Belgique où elle accuse les autorités de Molenbeek d’avoir “laissé gangrener la commune pour des raisons électoralistes”.

Art. 3

Cet article précise le but de la présente loi, qui est de réparer, dans les conditions exposées ci-après, les dommages des victimes et de leurs ayants droit résultant de lésions corporelles ou de troubles psychiques, lorsque leur cause a été reconnue comme constituant un attentat terroriste par un arrêté délibéré en Conseil des

als oorzaak een terroristische aanslag werd erkend, zonder dat de slachtoffers en hun rechthebbenden moeten wachten tot de aansprakelijkheid is vastgesteld.

Terwijl de wet van 13 november 2011 alleen voorziet in de vergoeding van “lichamelijke letsels”, beoogt dit wetsvoorstel ook de vergoeding van “psychische stoornissen”, een belangrijke eis van de slachtofferverenigingen. Ook in Frankrijk stond dit punt op de agenda. Het FGTI stemde in met de vergoeding van een “*préjudice d’angoisse*” voor rechtstreekse slachtoffers, en een “*préjudice d’attente et d’inquiétude*” voor bepaalde naasten; die laatste vergoeding is alleen van toepassing indien het slachtoffer is overleden.

Gelet op het aantal betrokken partijen werd bij artikel 4, § 1, van de wet van 13 november 2011 een “Comité van wijzen” ingesteld. In de voorliggende context wordt evenwel niet voorzien in een dergelijk Comité; de vereiste van een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad lijkt de vertegenwoordiging van alle betrokken overheden te waarborgen.

Art. 4

Dit artikel preciseert dat de bij artikel 9 van dit wetsvoorstel ingestelde procedure minnelijk, facultatief en kosteloos is. Die procedure wordt gevoerd voor de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele reders (hierna “de Commissie” genoemd).

De minnelijke procedure is dezelfde als die in de wet van 13 november 2011. Overeenkomstig die wet wordt de procedure voor het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds gevoerd, maar hier wordt gekozen voor de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden. Vooraf moet echter worden beslist of het vergoeden wel degelijk aan die Commissie wordt toevertrouwd en – vooral – hoe de vergoedingen zullen worden gefinancierd. Pro memorie: in Frankrijk wordt driekwart van het bedrag gefinancierd met een aan de verzekeringsmaatschappijen opgelegde bijdrage.

De mogelijkheid tot dagvaarding voor de rechtbank wordt behouden; het lijkt immers ondenkbaar dat iemand het grondrecht op een billijk proces wordt ontnomen.

Art. 5

Dit artikel bepaalt dat de in uitzicht gestelde wet van toepassing is op de Belgische of buitenlandse slachtoffers met lichamelijke letsels of psychische stoornissen

ministres, sans devoir attendre que des responsabilités aient été déterminées.

Contrairement à la loi du 13 novembre 2011, qui n’indemnise que “les lésions corporelles”, on vise aussi “les troubles psychiques”. C’est une revendication essentielle des associations de victimes. La question s’est posée en France et le FGTI a admis d’indemniser “un préjudice d’angoisse pour la victime directe et un préjudice d’attente et d’inquiétude pour certains proches”, ce dernier n’étant pris en compte que si la victime décède.

On n’a pas repris l’idée d’un “Comité des sages” créé par l’article 4, § 1er, de la loi du 13 novembre 2011 et qui se justifiait par le nombre d’intervenants. L’exigence d’un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres semble garantir l’intervention de toutes les autorités intéressées.

Art. 4

Cet article précise que la procédure organisée par l’article 9 de la présente loi est une procédure amiable, facultative, gratuite, menée devant la Commission pour l’aide financière aux victimes d’actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels, ci-après “la Commission”.

La procédure amiable reprend celle de la loi du 13 novembre 2011. Dans celle-ci, elle avait lieu devant le Fonds de garantie automobile. On l’a remplacé par la Commission d’aide financière aux victimes d’actes de violence. Mais il s’agira, préalablement, de décider si c’est bien cette Commission qui se charge d’indemniser et, surtout, comment le financement des indemnités sera assuré. On rappelle qu’en France ce financement provient, aux trois-quarts, d’une cotisation imposée aux compagnies d’assurance.

On a maintenu la possibilité d’assigner devant les tribunaux parce qu’il semble impossible de priver quiconque du droit fondamental à un procès équitable.

Art. 5

Cet article prévoit que la présente loi s’applique aux victimes belges ou étrangères qui ont subi des lésions physiques ou des troubles psychiques causés par des

ten gevolge van in België gepleegde aanslagen, alsook op de Belgische slachtoffers van aanslagen die in het buitenland werden gepleegd. Aldus wordt voorkomen dat Belgen en buitenlanders verschillend worden behandeld.

Door aan te geven dat de in België gepleegde aanslagen worden beoogd, wordt de in de toelichting bij artikel 2 vermelde uitbreiding voorkomen.

Art. 6

Dit artikel strekt ertoe dat bij een terroristische aanslag, op verzoek van de minister van Justitie en binnen de maand na dat verzoek, bij een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, wordt bepaald of die aanslag beantwoordt aan de in artikel 2 opgenomen definitie. Dat koninklijk besluit wordt onverwijld in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt.

Wegens de bij artikel 3 toegelichte redenen wordt de idee van een “Comité van wijzen” niet in aanmerking genomen.

Art. 7

Onmiddellijk nadat een terroristische aanslag wordt gepleegd, belast de minister van Justitie krachtens dit artikel het federaal parket met de oprichting van een Cel voor opvang en begeleiding van de slachtoffers. Die Cel stelt een lijst op met de slachtoffers van de aanslag, hun rechthebbenden en hun advocaten, en houdt die lijst bij de tijd.

Art. 8

Op grond van dit artikel belast de minister van Justitie de Cel voor opvang en begeleiding van de slachtoffers ermee om binnen de maand waarin het in artikel 3 bedoelde koninklijk besluit wordt bekendgemaakt, de Commissie een voorlopige lijst van slachtoffers, hun rechthebbenden en hun advocaten te bezorgen.

Art. 9

Dit artikel bepaalt hoe de vergoedingsaanvraag moet worden ingediend, en wat de inhoud ervan is.

Aangezien de aan de Koning verleende machtiging louter de nadere regels betreft, is die machtiging kennelijk verenigbaar met de vereisten die voortvloeien uit het legaliteitsbeginsel.

attentats qui se sont produits en Belgique, et aux victimes belges d’attentats qui se sont produits à l’étranger. De cette manière, on évite de traiter différemment les Belges et les étrangers.

En visant les attentats commis en Belgique, on évite l’extension signalée au commentaire de l’article 2.

Art. 6

Cet article prévoit que, lorsqu’un attentat terroriste survient, à la demande du ministre de la Justice, un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres détermine, dans le mois de la demande, s’il correspond à la définition mentionnée à l’article 2. Cet arrêté royal est publié sans délai au *Moniteur belge*.

Pour les raisons exposées au commentaire de l’article 3, on n’a pas repris l’idée d’un Comité des sages.

Art. 7

Cet article prévoit que, dès que se produit un attentat terroriste, le ministre de la Justice charge le parquet fédéral de constituer une cellule d’accueil et d’accompagnement des victimes. La cellule dresse et tient à jour une liste des victimes de l’attentat, de leurs ayants droit et de leurs avocats.

Art. 8

Cet article prévoit que le ministre de la Justice charge la cellule d’accueil et d’accompagnement de communiquer à la Commission une première liste de victimes, de leurs ayants droit et de leurs avocats, dans le mois de la publication de l’arrêté royal visé à l’article 3.

Art. 9

Cet article précise le mode d’introduction et le contenu de la demande d’indemnisation.

En ce qu’elle ne porte que sur “les modalités”, la délégation au Roi semble compatible avec les exigences du principe de légalité.

Art. 10

Dit artikel verduidelijkt dat iedere natuurlijke persoon die schade heeft opgelopen die voortvloeit uit lichamelijke letsels of psychische stoornissen ingevolge een terroristische aanslag, of diens rechthebbenden, in aanmerking komen voor schadeloosstelling door de in artikel 4 bedoelde Commissie.

Er wordt afgestapt van het “subsidiar” systeem, waarbij het slachtoffer eerst gebruik moet maken van alle vergoedingsmogelijkheden via andere debiteuren (verzekeringen, ziekenfondsen enzovoort); er wordt gekozen voor een “subrogatoir” systeem, waarbij de Commissie eerst het slachtoffer vergoedt en vervolgens de diverse debiteuren aanspreekt.

Art. 11

Dit artikel bepaalt dat de Commissie het slachtoffer of zijn rechthebbenden vergoedt overeenkomstig de regels van het gemeen recht. Indien het slachtoffer of zijn rechthebbenden met de beslissing van de Commissie niet instemmen, kunnen zij de Commissie dagvaarden voor de rechtbank van eerste aanleg van de plaats waar de aanslag werd gepleegd, dan wel voor de rechtbank van hun woonplaats.

Art. 12

Dit artikel voorziet erin dat de Commissie onmiddellijk contact opneemt met alle slachtoffers, hun rechthebbenden en hun advocaten, alsook met de als representatief erkende slachtofferverenigingen die zich tot haar hebben gewend of van wie de identiteit haar werd doorgegeven door de in artikel 7 bedoelde Cel voor opvang en begeleiding.

Art. 13

Dit artikel bepaalt dat de Commissie binnen drie maanden na ontvangst van de lijst met de slachtoffers of van de in artikel 9 bedoelde vergoedingsaanvraag, bij een met redenen omkleed advies te kennen geeft of de schade volgens haar kan worden vergoed krachtens de in uitzicht gestelde wet.

Art. 14

Op grond van dit artikel doet de Commissie een definitief aanbod van schadeloosstelling indien zij besluit dat schade vergoed moet worden en dat die schade

Art. 10

Cet article précise que toute personne physique ayant subi des dommages résultant de lésions corporelles ou de troubles psychiques causés par un attentat terroriste ou ses ayants droit peuvent bénéficier d’une indemnisation versée par la Commission visée à l’article 4.

On abandonne le système “subsidaire” selon lequel la victime devrait épuiser les possibilités d’indemnisation par d’autres débiteurs (assurances, mutuelle, etc.) et on opte pour un système “subrogatoire”: c’est la Commission d’indemnisation qui se retourne contre ces divers débiteurs, après avoir indemnisé la victime.

Art. 11

Cet article prévoit que la Commission indemnise la victime ou ses ayants droit conformément aux règles du droit commun. En cas de désaccord avec la décision de la Commission, la victime ou ses ayants droit peuvent citer la Commission devant le tribunal de première instance où s’est produit l’attentat, ou celui de leur domicile.

Art. 12

Cet article prévoit que la Commission prend immédiatement contact avec l’ensemble des victimes, de leurs ayants droit et de leurs avocats, ainsi qu’avec les associations de victimes reconnues comme représentatives, qui se sont manifestés auprès d’elle ou dont l’identité lui a été communiquée par la cellule d’accueil et d’accompagnement visée à l’article 7.

Art. 13

Cet article prévoit que, dans les trois mois de la réception de la liste des victimes, ou de la demande d’indemnisation visée à l’article 9, la Commission indique, par avis motivé, si elle estime que le dommage est de nature à être indemnisé en application de la présente loi.

Art. 14

Cet article prévoit que, si la Commission conclut qu’il y a lieu à indemnisation et que le dommage peut être déterminé, elle fait une offre d’indemnisation à

kan worden bepaald. Indien de schade niet volledig kan worden bepaald, stelt de Commissie de uitkering voor van een provisionele schadevergoeding waarbij rekening wordt gehouden met de reeds gedragen kosten, de aard van de lichamelijke letsels en psychische stoornissen, de geleden pijn alsmede het opgelopen nadeel ingevolge de reeds verstreken perioden van arbeidsongeschiktheid en invaliditeit.

Art. 15

Dit artikel bepaalt dat indien de schade niet volledig kan worden bepaald, de Commissie het slachtoffer voorstelt een minnelijke medische expertise te organiseren, die wordt toevertrouwd aan een door de Commissie aangewezen arts en een door het slachtoffer gekozen arts. De expertise kan worden tegengeworpen aan de verzekeraars, de Belgische Staat en om het even welke derde.

Art. 16

Krachtens dit artikel doet de Commissie een definitief schadevergoedingsaanbod binnen drie maanden nadat het definitieve expertiserapport is bezorgd. Het slachtoffer beschikt over een termijn van drie maanden om dat aanbod te aanvaarden, en die instemming geldt als dading. Het bedrag van de schadevergoeding wordt binnen vijftien dagen uitbetaald.

titre définitif. Si le dommage ne peut être entièrement déterminé, la Commission propose le versement d'une indemnisation provisionnelle qui tient compte des frais exposés, de la nature des lésions physiques et des troubles psychiques, de la douleur endurée et du préjudice résultant des périodes d'incapacité et d'invalidité déjà écoulées.

Art. 15

Cet article prévoit que, lorsque le dommage n'est pas susceptible d'être entièrement déterminé, la Commission propose à la victime d'organiser une expertise médicale amiable, confiée à un médecin désigné par la Commission et un médecin choisi par la victime. L'expertise sera opposable aux assureurs, à l'État belge et à tout tiers.

Art. 16

Cet article prévoit que, dans les trois mois de la remise du rapport d'expertise, la Commission fait une offre d'indemnisation à titre définitif que la victime peut accepter dans un délai de trois mois. L'acceptation vaut transaction. Le montant de l'indemnisation est versé dans un délai de quinze jours.

Laurette ONKELINX (PS)
André FRÉDÉRIC (PS)
Nawal BEN HAMOU (PS)

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

Worden als daden van terrorisme beschouwd, de in artikel 137, §§ 2 en 3, van het Strafwetboek vermelde misdrijven wanneer zij doelbewust verband houden met een individueel of collectief initiatief dat ertoe strekt de openbare orde ernstig te verstoren door middel van intimidatie of terreur.

Art. 3

Overeenkomstig de hierna toegelichte voorwaarden strekt deze wet tot schadeloosstelling, zonder dat de vaststelling van de aansprakelijkheden dient te worden afgewacht, van de door de slachtoffers en hun rechthebbenden geleden schade die voortvloeit uit lichamelijke letsels of psychische stoornissen wanneer, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, een terroristische aanslag als oorzaak werd erkend.

Art. 4

De procedure die wordt ingesteld bij artikel 9 is een minnelijke, facultatieve en kosteloze procedure die wordt gevoerd voor de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders, hierna "de Commissie".

Die procedure doet geen afbreuk aan het recht van de slachtoffers of hun rechthebbenden om overeenkomstig het gemeen recht voor de rechtbanken de vergoeding van de schade te vorderen.

Art. 5

Deze wet is van toepassing op de Belgische of buitenlandse slachtoffers met lichamelijke letsels of psychische stoornissen ten gevolge van in België gepleegde aanslagen, alsook op de Belgische slachtoffers van aanslagen die in het buitenland werden gepleegd.

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Art. 2

Constituent des actes de terrorisme les infractions, énumérées à l'article 137, §§ 2 et 3, du Code pénal, lorsqu'elles sont intentionnellement en relation avec une entreprise individuelle ou collective ayant pour but de troubler gravement l'ordre public par l'intimidation ou la terreur.

Art. 3

La présente loi a pour but de réparer, dans les conditions exposées ci-après, les dommages des victimes et de leurs ayants droit résultant de lésions corporelles ou de troubles psychiques, lorsque leur cause a été reconnue comme constituant un attentat terroriste par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, sans devoir attendre que des responsabilités aient été déterminées.

Art 4

La procédure organisée par l'article 9 de la présente loi est une procédure amiable, facultative, gratuite, menée devant la Commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels, ci-après "la Commission".

Elle ne porte pas préjudice au droit des victimes ou de leurs ayants droit de réclamer, conformément aux règles du droit commun, l'indemnisation de leur dommage devant les tribunaux.

Art. 5

La présente loi s'applique aux victimes belges ou étrangères qui ont subi des lésions physiques ou des troubles psychiques causés par des attentats qui se sont produits en Belgique, et aux victimes belges d'attentats qui se sont produits à l'étranger.

Art. 6

Bij een terroristische aanslag wordt, op verzoek van de minister van Justitie en binnen de maand na dat verzoek, bij een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad bepaald of die aanslag beantwoordt aan de in artikel 2 opgenomen definitie. Dat koninklijk besluit wordt onverwijld in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt.

Art. 7

Onmiddellijk nadat een terroristische aanslag wordt gepleegd, belast de minister van Justitie het federaal parket met de oprichting van een Cel voor opvang en begeleiding van de slachtoffers. Die Cel stelt een lijst op met de slachtoffers van de aanslag, hun rechthebbenden en hun advocaten, en houdt die lijst bij de tijd.

Art. 8

De minister van Justitie belast de Cel voor opvang en begeleiding ermee om, binnen de maand waarin het in artikel 3 bedoelde koninklijk besluit wordt bekendgemaakt, de Commissie een voorlopige lijst van slachtoffers, hun rechthebbenden en hun advocaten te bezorgen.

Art. 9

De vergoedingsaanvraag wordt ingediend bij de Commissie. De aanvraag, ondertekend door het slachtoffer of diens rechthebbende of advocaat, vermeldt:

1° de precieze omschrijving van het schadelijke feit, alsook de plaats en de datum ervan;

2° de omstandigheden waarin de menselijke schade zich heeft voorgedaan;

3° de beschrijving van de geleden menselijke schade.

Bij de aanvraag worden alle nuttige bewijsstukken gevoegd.

De aanvrager bewijst met alle mogelijke rechtsmiddelen dat hij/zij voldoet aan de bij deze wet bepaalde voorwaarden. De Koning legt de nadere toepassingsregels vast in verband met dit lid.

Art. 6

Lorsqu'un attentat terroriste survient, à la demande du ministre de la Justice, un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres détermine, dans le mois de la demande, s'il correspond à la définition mentionnée à l'article 2. Cet arrêté royal est publié sans délai au *Moniteur belge*.

Art. 7

Dès que se produit un attentat terroriste, le ministre de la Justice charge le parquet fédéral de constituer une cellule d'accueil et d'accompagnement des victimes. La cellule dresse et tient à jour une liste des victimes de l'attentat, de leurs ayants droit et de leurs avocats.

Art. 8

Le ministre de la Justice charge la cellule d'accueil et d'accompagnement de communiquer à la Commission une première liste de victimes, de leurs ayants droit et de leurs avocats, dans le mois de la publication de l'arrêté royal visé à l'article 3.

Art. 9

La demande d'indemnisation est introduite auprès de la Commission. Elle est signée par la victime ou son ayant droit, ou son avocat et elle contient:

1° l'indication précise du fait dommageable, de son lieu et de sa date,

2° les circonstances dans lesquelles le dommage humain s'est produit,

3° la description du dommage humain subi.

Cette demande est accompagnée de toutes les pièces justificatives utiles.

Le demandeur établit par toute voie de droit qu'il réunit les conditions prévues par la présente loi. Le Roi détermine les modalités d'application du présent alinéa.

Art. 10

Natuurlijke personen of hun rechthebbenden die schade hebben opgelopen die voortvloeit uit lichamelijke letsels of psychische stoornissen ingevolge een terroristische aanslag, komen in aanmerking voor een in artikel 4 bedoelde schadeloosstelling door de Commissie.

Er wordt rekening gehouden met de bedragen die het slachtoffer zou hebben ontvangen ter uitvoering van een verzekeringsovereenkomst, dan wel met enige andere vergoedingsinterventie. In de toekomst kan de Commissie het recht van het slachtoffer op die interventies niet tegenwerpen; zij wordt evenwel ten belope van de door haar toegekende vergoeding in de rechten gesteld van het slachtoffer ten aanzien van de verzekeraars, instellingen of instanties. De subrogatie van de Commissie mag op generlei wijze afbreuk doen aan het recht van het slachtoffer op een volledige vergoeding.

Art. 11

De Commissie stelt het slachtoffer of zijn rechthebbenden schadeloos overeenkomstig de regels van het gemeen recht. Indien het slachtoffer of zijn rechthebbenden met de beslissing van de Commissie niet instemmen, kunnen zij de Commissie dagvaarden voor de rechtbank van eerste aanleg van de plaats waar de aanslag werd gepleegd, dan wel voor de rechtbank van hun woonplaats.

Art. 12

De Commissie neemt onmiddellijk contact op met alle slachtoffers, hun rechthebbenden en hun advocaten alsook met de als representatief erkende slachtofferverenigingen die zich tot haar hebben gewend, of van wie de identiteit haar werd doorgegeven door de in artikel 7 bedoelde Cel voor opvang en begeleiding.

Art. 13

Binnen drie maanden na ontvangst van de lijst met de slachtoffers of van de in artikel 9 bedoelde vergoedingsaanvraag, geeft de Commissie bij een met redenen omkleed advies te kennen of de schade volgens haar kan worden vergoed krachtens deze wet.

Art. 10

Toute personne physique ayant subi des dommages résultant de lésions corporelles ou de troubles psychiques causés par un attentat terroriste ou ses ayants droit peuvent bénéficier d'une indemnisation versée par la Commission visée à l'article 4.

Il est tenu compte des sommes que la victime aurait touchées en exécution d'un contrat d'assurance ou de toute autre intervention destinée à l'indemniser. Pour l'avenir, la Commission ne pourra opposer le droit à ces interventions dont dispose la victime, mais elle sera subrogée, à concurrence de l'indemnisation qu'elle a accordée, dans les droits de la victime vis-à-vis des assureurs, institutions ou organismes. La subrogation de la Commission ne peut porter aucune atteinte au droit à l'indemnisation intégrale de la victime.

Art. 11

La Commission indemnise la victime ou ses ayants droit conformément aux règles du droit commun. En cas de désaccord avec la décision de la Commission, la victime ou ses ayants droit peuvent citer la Commission devant le tribunal de première instance où s'est produit l'attentat, ou celui de leur domicile.

Art. 12

La Commission prend immédiatement contact avec l'ensemble des victimes, de leurs ayants droit et de leurs avocats, ainsi qu'avec les associations de victimes reconnues comme représentatives, qui se sont manifestés auprès d'elle ou dont l'identité lui a été communiquée par la cellule d'accueil et d'accompagnement visée à l'article 7.

Art. 13

Dans les trois mois de la réception de la liste des victimes, ou de la demande d'indemnisation visée à l'article 9, la Commission indique, par avis motivé, si elle estime que le dommage est de nature à être indemnisé en application de la présente loi.

Art. 14

Indien de Commissie besluit dat schade moet worden vergoed en dat die schade kan worden bepaald, doet zij een definitief schadeloosstellingsaanbod. Indien de schade niet volledig kan worden bepaald, stelt de Commissie de uitkering voor van een provisionele schadevergoeding, waarbij rekening worden gehouden met de reeds gedragen kosten, de aard van de lichamelijke letsels en de psychische stoornissen, de geleden pijn alsmede het opgelopen nadeel ingevolge de reeds verstreken perioden van arbeidsongeschiktheid en invaliditeit.

Art. 15

Indien de schade niet volledig kan worden bepaald, stelt de Commissie het slachtoffer voor een minnelijke medische expertise te organiseren, die wordt toevertrouwd aan een door de Commissie aangewezen arts en een door het slachtoffer gekozen arts. De expertise kan worden tegengeworpen aan de verzekeraars, de Belgische Staat en om het even welke derde.

Art. 16

Binnen drie maanden nadat het expertiserapport is bezorgd doet de Commissie een definitief schadeloosstellingsaanbod. Het slachtoffer beschikt over een termijn van drie maanden om dat aanbod te aanvaarden. De aanvaarding geldt als dading. Het bedrag van de schadevergoeding wordt binnen vijftien dagen uitbetaald.

26 oktober 2018

Art. 14

Si la Commission conclut qu'il y a lieu à indemnisation et que le dommage peut être déterminé, elle fait une offre d'indemnisation à titre définitif. Si le dommage ne peut être entièrement déterminé, la Commission propose le versement d'une indemnisation provisionnelle qui tient compte des frais exposés, de la nature des lésions physiques et des troubles psychiques, de la douleur endurée et du préjudice résultant des périodes d'incapacité et d'invalidité déjà écoulées.

Art. 15

Lorsque le dommage n'est pas susceptible d'être entièrement déterminé, la Commission propose à la victime d'organiser une expertise médicale amiable, confiée à un médecin désigné par la Commission et un médecin choisi par la victime. L'expertise sera opposable aux assureurs, à l'État belge et à tout tiers.

Art. 16

Dans les trois mois de la remise du rapport d'expertise, la Commission fait une offre d'indemnisation à titre définitif que la victime peut accepter dans un délai de trois mois. L'acceptation vaut transaction. Le montant de l'indemnisation est versé dans un délai de quinze jours.

26 octobre 2018

Laurette ONKELINX (PS)
André FRÉDÉRIC (PS)
Nawal BEN HAMOU (PS)